

De vier seizoenen van de zomer

Grégoire Delacourt

De vier seizoenen
van de zomer

Vertaald uit het Frans
door Carolien Steenbergen

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 3354 5

© 2015 Editions Jean-Claude Lattès

© 2016 Nederlandse vertaling AmbolAnthos *uitgevers*,

Amsterdam en Carolien Steenbergen

Oorspronkelijke titel *Les quatre saisons de l'été*

Oorspronkelijke uitgever JC Lattès

Omslagontwerp b'IJ Barbara

Omslagillustratie © Andy Bridge

Foto auteur © Emmanuelle Hauguel

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor Dana, Dana, Dana en Dana

En wij, wij waren als de
lampionnen op nachtelijke feesten: de vreugde
en het verdriet van meerdere liefdes verteerden ons.

– Valery Larbaud, *Enfantines*

PIMPERNEL

Die zomer zong Cabrel ‘Hors Saison’ en zong iedereen Cabrel.

Die zomer was vroeg begonnen. Het laatste weekend van mei, om precies te zijn, toen de temperatuur plotseling tot twintig graden was opgelopen. Toen hadden we het eerste gelach in de ommuurde tuinen gehoord, het droge gehoest door de eerste vette barbecuewalmen, en de gilletjes van vrouwen die halfnaakt werden betrappt in de zon. Het leek wel vogelgetjilp. Het hele dorp leek wel een volière.

En al gauw begonnen de mannen elkaar ’s avonds in de koelte te ontmoeten en dronken ze hun eerste rosés, ijskoud om de alcohol te verdrijven, de bedwelming in toom te houden en er meer van te kunnen drinken. Toen was de zomer echt begonnen.

Die zomer was Victoire er. En ik was er.

Victoire had goudblond haar, smaragdgroene ogen als twee bolgepolijste edelsteentjes en een mond zo vlezig als

een rijpe vrucht. Mijn grootste *victoire*, mijn grootste triomf, zei haar vader lachend, ingenomen met zijn grapje.

Mijn triomf was ze nog niet, maar ik kwam in de buurt. Behoedzaam.

Victoire was dertien jaar. Ik was vijftien.

In mijn doen en laten had ik al iets van een volwassene, zei mijn moeder, wat volgens haar aan mijn vader deed denken, voor wie hem had gekend. Mijn stem was bijna laag, soms krakerig, zoals die van bepaalde mannen in de vroege ochtend. Donkere haartjes omzoomden mijn lip. Het resultaat was niet bijster mooi, vond ik toen, maar de smaragden van Victoire hadden de gave door de dingen heen te kijken.

We waren bevriend. Ik droomde ervan heel wat meer te zijn.

Aan het begin van dat jaar was mijn moeder haar baan kwijtgeraakt. Toen het flink koud begon te worden.

Ze had als verkoopster gewerkt bij Modes de Paris in Lille, in de Rue Esquermoise. Haar charme en tact hadden er wonderen verricht en haar fijne smaak had heel wat uitgedijde posturen verfraaid en geflatteerd. Maar niets had het slijk van het onrecht kunnen tegenhouden.

Na weken van tranen en martini's besloot ze haar leven weer in eigen hand te nemen. Ze had zich ingeschreven voor een boekhoudcursus. Als ik dan zelf geen geld

heb, zei ze, kan ik altijd nog dat van een ander tellen. Ik hield wel van haar kloeke zelfspot. Ze had haar haar kort geknipt en een nieuwe jurk gekocht, lichtroze, die onverbloemd haar slanke taille en pronte borsten accentueerde.

Sinds de dood van mijn vader – een hartaanval achter het stuur van zijn rode auto, die hem op slag fataal was geworden maar ook drie andere slachtoffers had gemaakt – had mijn moeder niet de behoefte gevoeld haar hart voor een ander te openen.

Niets of niemand kan hem vervangen, jammerde ze, ik ben de vrouw van maar één liefde, ik heb mijn woord gegeven.

Ze geloofde, net als ik toen zelf graag geloofde, dat de liefde maar voor één persoon bestemd kon zijn.

Ik was drie. Ik herinnerde me mijn vader niet. Die afwezigheid van beelden, geuren, sterke armen en prikken-de kussen maakte mijn moeder aan het huilen. Toch deed ze haar best om hem tot leven te wekken. Ze liet me de foto's uit hun begintijd zien: in een tuin, op het strand van Étretat, onscherp in een tweedeklaswagon, op het terras van een restaurant, bij een fontein in Rome, op een mooi plein achter het Palazzo Mattei di Giove, in een reusachtig, hagelwit bed, waarschijnlijk 's morgens, hij kijkt in de lens, ongetwijfeld neemt zij de foto, hij lacht, hij is knap – Gérard Philipe in *Le Diable au corps* –, moe, gelukkig, er kan hem niets gebeuren. Ik besta nog niet. Er zijn alleen die eerste beelden van een grootse liefdesfilm.

Ze vertelde me over zijn handen. Zijn zachte huid. Zijn warme adem. Ze vertelde me over de manier waarop hij me in zijn armen nam, onwennig. De manier waarop hij me wiegde. Ze neuriede de liedjes die hij me als baby in mijn oor zong. Ze hilde om zijn afwezigheid. Om de stilte. Ze hilde, en haar tranen joegen haar angst aan. Terwijl ze die te schaarse foto's bekeek, stelde ze zich de rimpels voor die hij nu zou hebben. Kijk hier, hij zou nu ogen als zonnetjes hebben. En zijn leeuwenrimpel, daar tussen zijn wenkbrauwen, zou nog dieper zijn. Hij zou ook wat grijze haren hebben, hier, en daar, en hij zou nog knapper zijn.

Dan stond ze op en rende naar haar slaapkamer.

Toen ik ouder was, droomde ik ervan een broer te hebben, desnoods een zus, of anders een grote lobbies van een hond, maar mijn moeder bleef haar verloren grote liefde trouw. En zelfs de onweerstaanbare charme – Hollywoodachtig, zei men in het dorp – van de jonge apotheker die een oogje op haar had, zelfs zijn parfums, chocolade, beloftes en boeketten brachten haar niet op andere gedachten.

Die zomer nam mijn moeder op natuurlijke wijze kennis van het hoofdstuk over lasten en verlies. De lijst met figuren en tabellen. Emballage die niet retour wordt geboekt.

Die zomer had ze mij tot haar repetitor gemaakt. Haar leraar. Ze noemde mij haar mannetje. Ze vond dat ik steeds meer op mijn vader begon te lijken. Ze was trots.

Ze hield van me. Ze lachte naar me terwijl ik mijn tong sneed door alsmaar de enveloppen dicht te likken waarin ze haar cv had gestopt, haar bescheiden flessenpost. Ze pakte mijn hand. Gaf er een kus op.

‘Het spijt me van deze zomer, sorry, Louis.’

Die zomer gingen we niet op vakantie.

We woonden in Sainghin-en-Mélantois.

Een dorp van niks dat identiek was aan alle andere. Een zestiende-eeuwse Sint-Nicolaaskerk. Een PMU-wedkantoor. Een supermarkt. Een bakker. Een bloemenwinkel. Een Café du Centre. Nog een café. En nog een, volgestouwd met mannen die niet meer voeren. Er werd gezegd dat ze bocht dronken, waardoor ze begonnen te waggelen en over schepen, stormen en dingen verhaalden die ze niet hadden meegemaakt maar zich wel konden herinneren. Hersenspinsels. Plekken waarheen ze waren vertrokken zonder hier ooit te zijn weggegaan, voor een oorlog of een meisje. Een van hen had me eens aangeklampt toen ik terugkwam uit school. Een Tonkinese, m'n knul, had hij gebruld, een goddelijk lijf, een heerlijke sloerie, ah, een wilde meid met nachtogen. Op een dag zal je dat kennen, jochie, dat immense vuur, je hele lijf in vuur en vlam.

Hij vergiste zich niet.

De vrouwen van hun dromen zwommen op de bodem

van hun glazen. Het schijnt dat de kaarten en het leed van die landen waar ze nooit waren geweest op hun gezicht getekend stonden.

Sainghin-en-Mélantois. Direct na de kroegen verscheenen de bakstenen huizen, die zich uitstrekten tot de randen van de bieten- en de graanvelden, met ertussen als gewaagd patchwork de tuintjes en de onverharde paden die tot aan het bos van La Noyelle liepen, waar jochies op de eerste mooie dagen voor de meisjes ‘de vent uithingen’ en hun buks op mussen en distelvinken richtten, die godzijdank sneller vlogen dan hun kogels.

Een dorp waar iedereen elkaar kende maar waar veel werd verzwegen, waarheden en leugens. Een dorp waar werd gefluisterd dat het verdriet van de een de middelmatigheid van de ander verzachtte. Waar het gebrek aan toekomst voor droevige gedachten zorgde, woedes deed opwellen en mensen deed verdwijnen in de nacht.

De ouders van Victoire bezaten er een groot huis van oranje baksteen, een stukje van de weg af naar Anstaing. Haar vader was bankier, bij Crédit du Nord op de Place Rihour 8 in Lille. Hij is helemaal niet grappig, zei Victoire, hij draagt de kleren van een ouwe vent en als hij lacht trekt hij een zuur gezicht. Haar moeder was ‘huisvrouw’. Een broos schepsel dat ooit bijna door haar eigen bloed was vergiftigd. Van haar had Victoire die porseleinen huid geërfd; van haar had ze die fijnzinnige manieren, die zorgvuldige gebaren, alsof het de laatste konden zijn; van haar had ze die radicale, gevaarlijke opvatting – pas later

zou ik dat begrijpen – over de liefde, maar vooral over de begeerte. Haar moeder schreef gedichten die haar bankiersechtgenoot in eigen beheer liet publiceren; dunne boekjes waaruit ze een middag per maand voorlas, in de woonkamer van hun grote huis. Het gerucht ging dat de rijmende klanken werden vergezeld van thee en taartjes van Meert, waaraan het publiek zich te goed deed. Niet de ontluisterende lyrische gave van de dichteres, maar die gebakjes bezaten ware poëzie: van het genre dat je ‘vanille’ en ‘pastille’ doet zingen, zoals in *IJs met Vlaamse speculoos à la vanille / Pure-chocoladepastille*.

Victoire had een oudere zus, Pauline. Een schoonheid van zeventien met iets duisters en verleidelijks dat me afschrikte en tegelijkertijd fascineerde. Het had iets met het lichaam van doen. Met de roes ervan. En als het eens voorkwam dat ik ’s nachts droomde, met mijn vijftien lentes vol levenssap, ongeduld, dringende behoeftes zelfs, dacht ik aan het lichaam van Pauline.

Maar ik hield van Victoire.

Ik herinner me de eerste keer dat ik haar zag. Meer dan dertien jaar geleden.

Het was in de openbare bibliotheek, in de Rue du Maréchal-Leclerc. Ik was stripboeken komen halen. Zij was er al, met haar moeder, die wanhopig zocht naar een dichtbundel van Henri Michaux. Ze hebben hier ook he-

lemaal niks, dit is geen bibliotheek, het is een farce, tierde ze. Maar wie leest er nu nog poëzie, mevrouw, poëzie! In Sainghin-en-Mélantois! Begint u eerder aan een detective, kijkt u eens, het personage uit dit boek bezorgt u volop poëzie, verlossing, zwartgalligheid, surrealistische avonturen een Michaux waardig én zielen die ten onder gaan.

Victoire had me aangekeken, geamuseerd over mijn volwassen toon, beschaamd over die van haar moeder. Ze was net elf. Blond haar als een filmster, even lang als dat van Bardot. Onwaarschijnlijk mooie ogen – ik ontdekte pas later dat ze precies de kleur van smaragd hadden. En een onvoorziene durf.

Ze was voorzichtig dichterbij komen staan.

‘Kun je niet lezen? Neem je daarom plaatjesboeken?’

‘Victoire!’

Ze had haar schouders opgehaald.

‘Je hebt geluk, je hoeft me niet eens naar mijn voor-
naam te vragen.’

Ze was weer naar haar moeder teruggelopen. Gelukkig.

Omdat ik het, ondanks het straaltje klam zweet dat al over mijn rug sijpelde, plotseling warm had gekregen.

Omdat ik niet in staat was een woord uit te brengen.

Omdat mijn hart, net als dat van mijn vader, was ont-
ploft.

Begin juli nam de ene helft van het dorp de route naar Le Touquet of Saint-Malo, en de andere die naar Knokkele-Zoute of De Panne.

Victoire en ik bleven in Sainghin. Net als mijn moeder, die aan haar boekhoudcursus werkte. Net als Victoires vader, die met zijn zure gezicht aanvragen van studentenleningen beoordeelde, en haar moeder, die moeite deed aan haar pen de smartelijke woorden te ontlokken die de wereld op een dag in het hart moesten treffen en de melancholie moesten ontwrichten van wie in zijn lot berustte. Pauline zat in Spanje, zij leefde van de nacht, van Ponche Caballero en vreemde mannen.

Onze burens waren de Delalandes. Ze waren twee jaar eerder, in 1997, verhuisd vanuit Chartres. Hij was overgeplaatst op twee kilometer van hier, naar auto-onderdelenfabrikant Quinton Hazell in Fretin; zij had het jaar daarop een betrekking gevonden als docente aan de Katholieke Universiteit van Lille, in Bijbelexegese. Als veertigers zon-

der kinderen vormden ze een prachtig koppel. Hij leek op de acteur Maurice Ronet, maar dan somberder. En zij op actrice Françoise Dorléac, in het blond. Ze keek naar hem met een waakzame, verliefde blik. Een bezitterige blik, kortom. Ze hadden als een van de weinigen in het dorp een zwembad, en dankzij het goede burenccontact had Gabriel – zeg maar Gabriel, had meneer Delalande tegen me gezegd – me er het onderhoud van toevertrouwd zolang hij met zijn vrouw aan de Baskische kust vertoefde, ten minste tot begin september. Om het geraas van de zuidenwind op te zoeken, de ‘dolle wind’ zoals ze die daar noemen, en de beukende oceaan, had hij uitgelegd, alsof hij ons eraan wilde herinneren hoe plat, triest en uitzichtloos alles hier was.

Met het geld dat ik met het onderhoud van het zwembad verdiende, zou ik me op de dag dat ik zestien werd een brommertje kunnen veroorloven. Ik had er met Victoire een opgedoken, een tweedehands Motobécane in goede staat, een zogenaamde ‘Bleue’, die werd verkocht door een gepensioneerde uit het dorp.

We zagen ons al zitten, samen op het langwerpige plastic zadel dat met zwarte tape was opgelapt, haar armen rond mijn middel, mijn linkerhand op haar handen, haar adem in mijn nek, op weg naar een leven met z’n tweeën.

Ik kon niet wachten tot ze ouder was.

Ik kon niet wachten tot haar kinderlijke beking en